

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat Autoritatea Națională de Integritate,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Grumeza Valeriu împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil,

împotriva deciziei din 18 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-509/24
NR. PIGD 2-21007841-01-3ra-28062023)*

Determinarea statutului de subiect al declarării, calificarea conflictului de interese real în contextul relației de rudenie, și proporționalitatea sancțiunii aplicate de Autoritatea Națională de Integritate.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, jud. L. Holevețcaia,
Curtea de Apel Chișinău, jud. V. Negru, E. Palanciuc, I. Dutca,

19 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Autoritatea Națională de Integritate

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 14 ianuarie 2021, Grumeza Valeriu a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate (ANI), solicitând anularea actului de constatare nr. 309/12 din 21 decembrie 2020.

2. În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că actul contestat a fost emis cu încălcarea prevederilor legale, în urma unui control inițiat de Autoritatea Națională de Integritate în temeiul unei sesizări din 18 august 2020, și că concluziile reținute de inspectorul de integritate nu corespund realității faptice și juridice.

3. Reclamantul a indicat că, în perioada 2 martie 2018 - 8 august 2019, a exercitat funcția de director general interimar al SA „RED-Nord”, iar în această calitate a emis mai multe acte administrative și juridice referitoare la angajarea și activitatea fratelui său, Grumeza Mihail. În opinia inspectorului de integritate, aceste acțiuni ar fi constituit manifestări ale unui conflict de interese care nu a fost declarat și nici soluționat.

4. În esență, Grumeza Valeriu a arătat că nu avea obligația de a declara un astfel de conflict, întrucât SA „RED-Nord” nu este o organizație publică, iar funcția sa de conducere a fost exercitată cu titlu de interimat și nu echivalează cu o funcție de demnitate publică sau funcție publică în sensul Legii nr. 133/2016.

5. Acesta a subliniat că actele emise în raport cu fratele său au fost dictate de necesități reale ale întreprinderii și nu au urmărit obținerea vreunui beneficiu personal, astfel încât nu poate fi vorba despre existența unui interes personal material sau nematerial.

6. Consideră că actul contestat nu probează existența unui interes personal concret, iar legea nu prevede în mod expres obligația de declarare a actelor juridice semnate în raport cu persoane apropiate, precum frații, ci doar față de membrii familiei sau concubinul/concubina.

7. Fratele reclamantului nu se afla într-o poziție ierarhică de subordonare directă față de acesta, iar potrivit organigramei întreprinderii, funcția de

controlor ocupată de Grumeza Mihail în filiala Sângerei nu presupunea contact sau influență în raport cu directorul general interimar.

8. Reclamantul a mai susținut că inspectorul de integritate nu a analizat complet și obiectiv toate împrejurările cauzei, nu a demonstrat în ce constă interesul personal pretins și nu a indicat clar ce obligații legale ar fi fost încălcate, ci a aplicat legea în mod formal și superficial.

9. În privința sancțiunii aplicate, reclamantul a arătat că interdicția de 3 ani de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică nu se justifică, întrucât nu a fost eliberat sau destituit din funcție, ci a demisionat, iar funcția ocupată nu se încadrează în categoriile reglementate de art. 23 alin. (6) și (7) din Legea nr. 133/2016.

10. Reclamantul a considerat că inspectorul Autorității Naționale de Integritate a interpretat în mod greșit și forțat dispozițiile legale și că actul emis este lipsit de o analiză concretă și probatorie a faptelor, fiind fundamentat pe presupuneri și pe o aplicare rigidă și formalistă a normei.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

11. Prin hotărârea din 18 aprilie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins ca neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ înaintată de Grumeza Valeriu împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil – actul de constatare nr. 309/12 din 21 decembrie 2020.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

12. La 16 mai 2022, Grumeza Valeriu a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe. La 17 august 2022 a depus cerere de apel motivată, solicitând admiterea cererii de apel, casarea integrală a acesteia și emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

13. Prin decizia din 18 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat hotărârea din 18 aprilie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă, prin care s-a admis acțiunea înaintată de către Grumeza Valeriu împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil, fiind anulat actul de constatare nr.309/12 din 21 decembrie 2020, emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Grumeza Valeriu.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

14. La 28 mai 2024, Autoritatea Națională de Integritate a declarat recurs împotriva deciziei din 18 aprilie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei decizii noi prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

ARGUMENTELE RECURSULUI

15. În motivarea recursului, Autoritatea Națională de Integritate a invocat că decizia contestată este nelegală, întrucât instanța de apel a aplicat eronat prevederile Legii nr. 133/2016 și nu a constatat în mod corect existența și consumarea unui conflict de interese real, raportat la funcția publică exercitată de intimat în perioada relevantă.

16. În acest context, a susținut că intimatul, în calitate de Director general interimar al SA „RED-Nord”, s-a aflat în conflict de interese cu fratele său Mihail Grumeza, pe care nu l-a declarat în termenul legal de 3 zile, contrar art. 12 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr. 133/2016, și nici nu a soluționat conflictul, conform art. 14 alin. (2)-(4) din aceeași lege.

17. Astfel, a menționat că Grumeza Valeriu a emis și semnat, în exercitarea funcției sale, mai multe acte administrative și juridice în favoarea fratelui său Mihail Grumeza, fără a declara sau soluționa conflictul de interese, fapt ce constituie consumarea acestuia în sensul art. 12 alin. (10) din Legea nr. 133/2016. Concret, în perioada 2018-2019, intimatul a emis: Ordinul/Dispoziția de primire la lucru nr. 713-c din 25 iulie 2018; Contractul individual de muncă nr. 277 din 23 iulie 2018; Ordinul nr. 167-c-c din 1 martie 2019 privind acordarea concediului; Ordinul nr. 817-c-c din 1 iulie 2019, privind acordarea unui nou concediu. Aceste acte confirmă implicarea directă a intimatului în luarea deciziilor cu impact asupra interesului personal derivat din relația de rudenie, justificând sancțiunea aplicată.

18. La fel, a subliniat că sancțiunea privind interdicția de a exercita o funcție publică pentru o perioadă de 3 ani este legală și previzibilă, în conformitate cu art. 23 alin. (6) din Legea nr. 133/2016 și jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 143/2019), constituind o consecință firească a consumării conflictului de interese.

19. În final, a reiterat că Grumeza Valeriu, în calitate de director general interimar, avea statutul de subiect al declarării, în sensul art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 133/2016, fiind obligat să respecte principiile de imparțialitate, transparență și evitare a conflictului de interese în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

POZIȚIA INTIMATULUI

20. Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimatului cererea de recurs, informându-l despre necesitatea depunerii referinței la recurs. Însă până la data examinării lui referință nu a depus.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

21. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ prevede următoarele:

„Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

22. Art. 245 Cod administrativ relevă că:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”

23. Art. 245¹ alin. (1) lit. a) din Codul administrativ prevede că:

„Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.”

24. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

25. Art. 247 din Codul administrativ:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

26. Art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ:

„În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: b) admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie;”

27. Art. 194 alin. (2) din Codul administrativ:

„În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.”

28. Art. 225 alin. (1-2) din Codul administrativ:

„Instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ.

Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică: a) și-a exercitat dreptul discreționar; b) a luat în considerare toate faptele relevante; c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar; d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.”

29. Art. 1 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (în redacția valabilă la data emiterii actului):

„Prezenta lege reglementează procedura de control al averilor și al intereselor personale, privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

30. Art. 5 din Legea nr. 132/2016:

„Autoritatea asigură integritatea în exercitarea funcției publice sau funcției de demnitate publică și prevenirea corupției prin realizarea controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

31. Art. 6 lit. b) din Legea nr. 132/2016:

„În vederea realizării misiunii sale, Autoritatea are următoarele funcții: b) exercitarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;”

32. Art. 37 alin. (1-2) din Legea nr. 132/2016:

„După repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului.

Prevederile art. 31, art. 32 alin. (3)–(5), art. 33, art. 34 alin. (2), art. 35 și 36 se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de inițiere a controlului și de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

33. Art. 38 alin. (1) din Legea nr. 132/2016:

„În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că: a) persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;”

34. Art. 39 din Legea nr. 132/2016 (în redacția în vigoare la data emiterii actului contestat):

„(1) În cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese, inspectorul de integritate încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și îl trimite instanței judecătorești spre examinare conform procedurii stabilite de Codul contravențional al Republicii Moldova.

(2) Din momentul în care actul de constatare a încălcării regimului juridic al conflictului de interese rămâne definitiv, Autoritatea sesizează, în termen de cel mult 5 zile,

conducerea organizației publice sau a autorității responsabile de numirea în funcție a subiectului declarării în vederea declanșării procedurii disciplinare sau, după caz, în vederea încetării mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale persoanei care a emis/adoptat actul administrativ sau a încheiat, direct ori prin persoane terțe, actul juridic, sau a luat ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

35. Art. 2 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale:

„interes personal – orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;”

36. Art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale:

„Subiecți ai declarării averii și a intereselor personale sînt: onducătorii organizațiilor publice și adjuncții acestora;”

37. Art. 4 alin. (1) și alin. (3) din Legea nr. 133/2016

„Subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) declară: l) contractele, inclusiv cele de asistență juridică, de consultanță și civile, încheiate de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv de către persoanele juridice în care aceștia sînt beneficiari efectivi, sau aflate în derulare în timpul exercitării funcției/mandatului acestuia, finanțate din bugetul de stat, din bugetul local și din fonduri externe ori încheiate cu societățile comerciale cu capital de stat;”

38. Art. 12 alin. (3), (4), (7) și (10) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale:

„Conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

În cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat: b) să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică pînă la soluționarea conflictului de interese.

Președintele Republicii Moldova, Președintele și deputații Parlamentului, Prim-ministrul, membrii Guvernului, Procurorul General, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, președintele Consiliului Superior al Procurorilor, deputații Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia, președinții de raioane, consilierii locali, primarii și alți conducători ai organizațiilor publice sînt obligați să informeze Autoritatea

Națională de Integritate imediat, dar nu mai târziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin. (5).

Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).”

39. Art. 14 alin. (1-4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale:

„Soluționarea unui conflict de interese real se face prin examinarea situației de conflict și prin determinarea și aplicarea opțiunii pentru soluționarea conflictului.

Conflictul de interese real se soluționează de către subiectul declarării, conducătorul organizației publice, Autoritatea Națională de Integritate sau Consiliul de Integritate, după caz.

Pînă la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării îi este interzisă întreprinderea oricărei acțiuni pe cauza dată, cu excepția abținerii.

Subiectul declarării poate soluționa conflictul de interese real în care se află prin abținerea de la rezolvarea cererii/demersului, de la emiterea/adoptarea actului administrativ, de la încheierea actului juridic, de la participarea la luarea unei decizii sau luarea deciziei/votare, informînd toate părțile vizate de decizia respectivă în privința măsurilor luate pentru a proteja corectitudinea procesului de luare a deciziilor.”

40. Art. 23 alin. (4), (6) și (7) din Legea nr. 133/2016:

„Fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru răspunderea contravențională sau penală și pentru revocarea, destituirea sau, după caz, încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

Subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție potrivit prevederilor alin. (3)–(5) este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcția publică ori de demnitate publică respectivă sau din data încetării de drept a mandatului său. Dacă persoana a ocupat o funcție eligibilă, ea nu mai poate ocupa aceeași funcție pe o perioadă de 3 ani de la încetarea mandatului.

În cazul în care persoana nu mai ocupă o funcție publică sau de demnitate publică la data constatării averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese, interdicția de 3 ani se aplică potrivit legii, de la data la care a rămas definitiv actul de constatare sau, respectiv, a rămas definitivă și irevocabilă hotărîrea judecătorească prin care se confirmă existența averii nejustificate, a stării de incompatibilitate ori a conflictului de interese.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

41. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată constată că decizia motivată a fost notificată Autorității Naționale de Integritate în mod electronic la data de 4 iunie 2024. Cu toate acestea, ANI a indicat în cererea de recurs că a luat cunoștință de conținutul deciziei la data de 20 aprilie 2024, prin intermediul portalului instanțelor de judecată. Recursul a fost declarat la 28 mai 2024, cu respectarea termenului prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

42. Prin prisma art. 247 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună citarea participanților la proces pentru a se pronunța asupra cererii de recurs, deoarece argumentele recursului sunt expuse cu suficientă claritate, iar intimatul a avut posibilitatea de a depune referință.

43. Potrivit jurisprudenței CtEDO (Covalenco vs. Moldova, hotărârea din 16 septembrie 2020), o audiere este necesară doar atunci când circumstanțele cauzei o impun în mod evident pentru stabilirea faptelor sau evaluarea personală a justițiabililor.

44. Din materialele cauzei rezultă că, prin actul de constatare nr. 309/12 din 21 decembrie 2020, inspectorul de integritate din cadrul Autorității Naționale de Integritate a stabilit că Grumeza Valeriu, în calitate de director general interimar al SA „RED-Nord”, s-a aflat în conflict de interese nedeclarat și nesoluționat în raport cu fratele său, Grumeza Mihail.

45. Inspectorul de integritate a constatat că subiectul declarării, în perioada exercitării funcției de director general interimar al SA „RED-Nord” (2 martie 2018 - 8 august 2019), a emis mai multe acte administrative și juridice cu privire la angajarea, stabilirea salariului, acordarea concediilor și gestionarea raportului de muncă al fratelui său, Grumeza Mihail.

46. Printre acestea se regăsesc: Dispoziția de primire la lucru nr. 713-c din 25 iulie 2018, Contractul individual de muncă nr. 277 din 23 iulie 2018, Ordinul nr. 167-c-c din 1 martie 2019 privind acordarea concediului și Ordinul nr. 817-c-c din 1 iulie 2019 privind acordarea concediului.

47. Aceste acțiuni au fost considerate de inspector ca manifestări ale unui conflict de interese real, întrucât reclamantul a participat nemijlocit la luarea unor decizii ce puteau genera un interes personal derivat din relația de rudenie apropiată.

48. Inspectorul a reținut că reclamantul nu a declarat conflictul de interese și nu s-a abținut de la emiterea acestor acte, deși avea obligația legală să o facă, potrivit art. 12 alin. (2) și (10), coroborat cu art. 14 alin. (3) din Legea nr. 133/2016.

49. În temeiul art. 23 alin. (6) și (7) din Legea nr. 133/2016, inspectorul a aplicat sancțiunea interdicției de a mai exercita o funcție publică pentru 3 ani, considerând regimul juridic al conflictului de interese încălcat.

50. La 14 ianuarie 2021, reclamantul a înaintat acțiune în contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate, solicitând anularea actului de constatare nr. 309/12 din 21 decembrie 2020, invocând lipsa interesului personal și neaplicabilitatea regimului juridic al conflictului de interese în cazul său.

51. Prin hotărârea din 18 aprilie 2022, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani a respins acțiunea formulată de Grumeza Valeriu împotriva Autorității Naționale de Integritate și a menținut actul de constatare nr. 309/12 din 21 decembrie 2020.

52. Instanța a reținut că faptele constatate de inspectorul de integritate se încadrează în definiția conflictului de interese prevăzută de art. 2 și art. 12 din Legea nr. 133/2016, iar reclamantul avea obligația legală de a declara și soluționa conflictul de interese, obligație pe care nu a respectat-o.

53. În acest sens, a constatat că, în perioada martie 2018 - august 2019, Grumeza Valeriu a emis și semnat mai multe acte juridice și administrative în favoarea fratelui său, Mihail Grumeza, angajat în cadrul SA „RED-Nord”, printre care: Dispoziția de primire la lucru nr. 713-c din 25 iulie 2018, Contractul individual de muncă nr. 277 din 23 iulie 2018, Ordinul nr. 167-c-c din 1 martie 2019 privind acordarea concediului și Ordinul nr. 817-c-c din 1 iulie 2019 privind acordarea concediului. Aceste acțiuni au fost calificate drept conflict de interese consumat, în sensul art. 12 alin. (10) din Legea nr. 133/2016.

54. Instanța a respins susținerile reclamantului privind lipsa statutului de organizație publică a SA „RED-Nord” și caracterul interimar al funcției, reținând că societatea are capital public majoritar și exercită activități de interes public, ceea ce atrage aplicabilitatea regimului declarării averii și intereselor personale. În acest sens, a reținut că, potrivit art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 133/2016, sunt subiecți ai declarării conducătorii organizațiilor publice, iar art. 11 din aceeași lege instituie obligația respectării principiilor de imparțialitate și transparență inclusiv în cazul conflictelor de interese. Totodată, instanța a reținut că interimatul nu exonerează de obligațiile legale, întrucât funcția de director general interimar implică exercitarea atribuțiilor decizionale proprii unei funcții de conducere, astfel cum rezultă din Statutul societății și art. 69 alin. (2) din Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni.

55. La fel, a conchis că raportul de rudenie apropiată dintre reclamant și persoana vizată de actele emise atrăgea obligația de abținere, iar faptul că fratele său nu era subordonat direct și activa într-o filială distinctă nu excludea existența unui interes personal în sensul art. 2 din Legea nr. 133/2016.

56. În aceste condiții, instanța a apreciat că inspectorul de integritate a acționat în limitele competenței prevăzute de art. 38 din Legea nr. 132/2016, iar actul de constatare a fost emis cu respectarea cerințelor de legalitate și procedură, fiind întemeiat în fapt și în drept. Ca urmare, acțiunea reclamantului a fost respinsă ca neîntemeiată.

57. Împotriva hotărârii primei instanțe, Grumeza Valeriu a declarat apel, solicitând casarea ei și admiterea acțiunii.

58. În esență, apelantul a susținut că actul de constatare este nelegal întrucât nu ar exista un interes personal real în raport cu persoana vizată, iar atribuțiile sale de director general interimar nu ar fi fost exercitate într-un mod care să influențeze în mod direct situația fratelui său.

59. Prin decizia din 18 aprilie 2024, Curtea de Apel Chișinău a admis apelul declarat de Grumeza Valeriu, a casat hotărârea din 18 aprilie 2022 și a pronunțat o hotărâre nouă prin care a admis acțiunea, anulând actul de constatare nr. 309/12 din 21 decembrie 2020.

60. Pentru această soluție, instanța de apel a reținut că inspectorul de integritate nu a demonstrat existența unui interes personal real al subiectului declarării, în sensul art. 2 și 12 din Legea nr. 133/2016, iar simpla relație de rudenie nu este suficientă pentru a atrage conflictul de interese. Fratele reclamantului nu era subordonat direct și activa într-o filială distinctă, iar inspectorul nu a analizat contextul organizațional.

61. De asemenea, a considerat că atribuțiile exercitate de reclamant în perioada interimatului nu echivalau cu cele ale unei funcții de conducere într-o organizație publică, iar SA „RED-Nord” nu întrunește criteriile pentru a fi calificată astfel, în lipsa unui temei legal expres.

62. Curtea a reținut că actele emise nu au produs avantaje disproporționate sau nejustificate în favoarea fratelui și nu s-a dovedit caracterul preferențial al acestora. În aceste condiții, a concluzionat că nu sunt întrunite elementele necesare pentru constatarea unui conflict de interese.

63. Totodată, instanța a apreciat că sancțiunea aplicată este disproporționată în raport cu circumstanțele cauzei, în lipsa unei analize individualizate privind gravitatea faptei, contrar principiului proporționalității.

64. Examinând recursul declarat, Completul de judecată constată că acesta este admisibil, întemeiat și urmează a fi admis, din următoarele considerente:

65. Completul de judecată constată că argumentele recurente sunt întemeiate, întrucât instanța de apel a interpretat eronat dispozițiile legale aplicabile și a pronunțat o soluție contrară probatoriului cauzei.

66. Instanța de recurs reține că soluția instanței de apel se întemeiază pe o interpretare greșită a normelor legale relevante, în special art. 2, 3 alin. (1) lit. e), art. 12, 14 și 23 din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și pe o apreciere eronată a calității de subiect al declarării și a existenței interesului personal.

67. Potrivit art. 3 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 133/2016, subiecți ai declarării sunt și persoanele cu funcții de conducere în cadrul organizațiilor publice, noțiune care include societățile pe acțiuni cu capital public majoritar, care prestează servicii de interes public. Or, SA „RED-Nord” este o astfel de entitate, iar Grumeza Valeriu, în calitate de director general interimar, exercita atribuții decizionale cu impact administrativ și juridic direct asupra personalului din subordine.

68. Este întemeiat argumentul recurente că simpla calitate de rudă apropiată, în speță frate, constituie o relație care poate genera interes personal în sensul art. 2 din Legea nr. 133/2016. Legea nu impune existența unui avantaj obținut efectiv sau a unei subordonări ierarhice directe, ci doar potențialul ca deciziile adoptate să fie influențate de o relație personală, afectând imparțialitatea exercitării funcției.

69. Instanța de recurs consideră că în mod greșit instanța de apel a condiționat existența conflictului de interese de demonstrarea unui beneficiu material concret pentru persoana vizată. Conflictul de interese se caracterizează prin existența unui interes personal în raport cu deciziile adoptate de subiectul declarării, iar în acest caz, semnarea de acte privind angajarea fratelui său, fără a declara și soluționa conflictul, atrage aplicarea dispozițiilor art. 12 alin. (10) și art. 14 din Legea nr. 133/2016.

70. Totodată, este greșită concluzia instanței de apel potrivit căreia interimatul în funcția de director general nu ar atrage calitatea de subiect al declarării. Legea nu distinge între titular și interimar în ceea ce privește exercitarea atribuțiilor de conducere într-o organizație publică, iar durata exercitării funcției nu are relevanță juridică în privința obligațiilor de integritate.

71. Cu referire la argumentul că sancțiunea aplicată este neproportională abaterii comise, Completul de judecată consideră necesar să evidențieze că prin modificările operate prin Legea nr. 130 din 7 octombrie 2021 inspectorul

de integritate a fost investit de legiuitor cu dreptul discreționar care i-ar permite aplicarea anumitor măsuri în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese. Însă, la caz sunt aplicabile prevederile până la modificări, or, actul de constatare a fost adoptat la 19 februarie 2021.

72. În context, instanța de recurs relevă că și în punctele 26 și 27 ale deciziei de inadmisibilitate nr. 109 din 06 septembrie 2022, Curtea Constituțională a reamintit că legislatorul a definit în mod clar tipurile de conflicte de interese și întinderea acestora, respectiv consecințele lor în funcție de acțiunea/inacțiunea subiectului și circumstanțele cazului.

73. Astfel, prevederile legale criticate reprezintă măsuri necesare pentru asigurarea transparenței în exercitarea funcțiilor publice și, mai mult, au ca scop garantarea exercitării cu imparțialitate a funcțiilor publice.

74. La caz, este cert că la aplicarea măsurilor restrictive față de Grumeza Valeriu, director interimar SA „RED-Nord”, în actul de constatare nr. 309/12 din 21 decembrie 2020, Autoritatea Națională de Integritate a respectat procedura de emitere a actului administrativ, actul este emis de către un organ competent și în corespundere cu normele legii materiale aplicabile speței, instanța de recurs nu a constatat admiterea a careva abateri la emiterea actului administrativ individual defavorabil emis în privința reclamantului de către Autoritatea Națională de Integritate,.

75. În acest sens, este relevantă practica Curții Supreme de Justiție în cauzele: 3ra-73/2023, 3ra-600/23, 3ra-653/23.

76. Instanța de recurs reține că actul de constatare emis de Autoritatea Națională de Integritate este motivat în fapt și în drept, cu indicarea expresă a circumstanțelor relevante, a actelor emise de subiect în raport cu ruda sa și a dispozițiilor legale încălcate. De asemenea, procedura de constatare a respectat garanțiile procesuale prevăzute de Legea nr. 132/2016, iar concluziile inspectorului sunt susținute de probe suficiente.

77. Prin urmare, decizia Curții de Apel Chișinău din 18 aprilie 2024 este contrară normelor legale aplicabile și urmează a fi casată în temeiul art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, cu menținerea hotărârii primei instanțe, care a examinat corect și complet cauza și a pronunțat o soluție legală și temeinică.

78. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 248 alin. (1) lit. b) și alin. (3) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Autoritatea Națională de Integritate.

Casează integral decizia din 18 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Grumeza Valeriu împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului administrativ individual defavorabil, și emite o decizie nouă, prin care se menține hotărârea din 18 aprilie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc